

I sova umí léčit

Zooterapie neboli terapie, která k léčbě využívá zvířata, je pojem již poměrně známý. Zvířata vyvolávají u lidí (jedno zda u dětí či dospělých) silné emoce, dokážou je uklidnit, rozesmát, usnadňují komunikaci s okolím a celkově přispívají k psychické pohodě. Velmi často se této terapii využívá v sociálních službách, zejména v domovech pro seniory, v domovech se zvláštním režimem nebo třeba na odděleních následné péče. Nejčastěji slycháváme o canisterapii (využívá psy) a hipoterapii (terapie s koňmi), méně známá je felinoterapie, kde hlavní roli hraje kočka. Nyní vám přinášíme další terapii, ve které mají hlavní slovo dravci a sovy, tzv. falconyterapii.

■ **Text: Ivana Jirsová,**

Dotkni se křídél

Léčba za pomoci zvířat pomáhá širokému spektru lidí u nás i ve světě. Zooterapii můžeme v naší historii vysledovat až do 8. století našeho letopočtu. Kromě pozitivních emocí, které zvířata vyvolávají, pomáhají také zlepšit fyzickou aktivitu. Například hlazení psa a jeho česání různými hřebeny, kartáči nebo rukavicemi může být formou cvičení.

➤ Možnosti využití dravců a sov při falconyterapii jsou: AAA (Animal Assisted Activities)

Jedná se o aktivity za pomoci zvířat nebo také společenskou činnost. Hovoříme o přirozeném kontaktu člověka a zvířete, v tomto případě o kontaktu s dravcem a sovou, jehož záměrem je zlepšit kvalitu života klienta nebo přirozený rozvoj sociálních dovedností.

Hlavním cílem této metody je obecná aktivizace klienta/pacienta. Konkrétní cíle stanovuje terapeut za pomoci osob pečujících o klienta. Nejčastěji tuto službu využívají klienti zařízení sociálních služeb, školských zařízení a někdy také zdravotnická

zařízení. Praktikují se zde aktivity jako hlazení zvířete, hry, péče o zvíře a další.

AAE (Assisted Education)

Jedná se o vzdělávání za pomoci zvířat nebo také vzdělávací činnost (edukaci). Hovoříme o přirozeném nebo cíleném kontaktu člověka a zvířete zaměřeného na rozšíření nebo zlepšení výchovy, vzdělávání nebo sociálních dovedností klienta.

Hlavním cílem této metody je přirozeně zvýšit motivaci k učení a k osobnímu rozvoji klienta. Cíle stanovuje pedagogický personál ve spolupráci se zooterapeutem,

mohou mít skupinovou nebo individuální formu. Mezi nejčastější klienty patří lidé se specifickými poruchami učení, chování a komunikace. Dále studenti běžných škol s určitým zaměřením. Informace se při této metodě předávají zábavnou formou, po které následuje názorná ukázka využití zvířat jako prostředníků pro výuku.

AAT (Animal Assisted Therapy)

Jedná se o terapii za pomoci zvířat nebo jen terapii. Hovoříme o cíleném kontaktu člověka a zvířete, který je zaměřen na zlepšení psychického a fyzického stavu klienta/pacienta.

Hlavním cílem této metody je podpora průběhu léčby nebo rehabilitace. Konkrétní cíle stanovuje na rozdíl od předchozí metody personál, který dobře zná cíle léčby klienta. Nejčastěji se tato metoda využívá u klientů s tělesným, mentálním nebo kombinovaným postižením a u lidí v rekonvalescenci. Typickými aktivitami jsou polohování a hry pro rozvoj motoriky a sociálních dovedností.

AACR (Animal Assisted Crisis Response)

Jedná se o intervenci za pomoci zvířat nebo pouze krizovou intervenci. Hovoříme o přirozeném kontaktu zvířete a člověka, který se ocitl v krizovém prostředí. Zaměřuje se na odbourání stresu a celkové zlepšení psychického nebo fyzického stavu klienta.

Hlavním cílem této metody je podpora procesu stabilizace klienta v momentální krizové situaci. Užívají se zde psychologické metody, empatický přístup, klient je motivován ke komunikaci a interakci a další zájmové aktivity.

➤ I dravci a sovy léčí

Tak jako při různých druzích onemocnění či postižení pomáhá terapie se zvířaty, tak i my využíváme zvířata. Jen trochu jiná. Jsou to dravci a sovy. Jen málo lidí různého věku a pohlaví se na živo setkalo s dravcem či sovou, natož aby si je mohli pohladit, dotknout se jich, přivonět si k nim, prohlédnout si je a být s nimi v přímém kontaktu. Tato metoda využití zvířat je náročnější a jsme jediní v České republice i mimo ni, kdo tuto terapii uvádí v praxi. Dravci a sovy jsou zvířata, která se nikdy nedají domestikovat (plně ochočit). Kontakt s člověkem pouze tolerují a pokud jim něco nebude vyhovovat, dají to najevo nebo zbloudí (uletí). Z tohoto důvodu mohou tuto činnost vykonávat pouze zkušené pracovníky, kteří své-

ho dravce nebo sovu dokonale znají, mají potřebná oprávnění a zkušenosti jak s těmito zvířaty, tak se zacházením s klienty.

Terapie může probíhat skupinově i individuálně a může se jí zúčastnit každý. A co je potřeba k využití této terapie? Především je to personál nebo osoba, která dobře zná zdravotní stav klienta. A samozřejmě zooterapeut, který dokonale zná své dravce a má zkušenosti s touto terapií. A také nevášný souhlas klienta.

» Jak jsme se dostali k této terapii?

Sokolnictví a chovu dravců se věnujeme mnoho let. Od založení neziskové organizace Dotkni se křídel v roce 2017 navštěvujeme různá školská zařízení s programem EVVO (environmentální vzdělávání a osvěta). Samozřejmě mezi ně patří speciální školy a ústavy, ve kterých se nacházejí žáci s různým handicapem. Jsou mezi nimi i nevidomí.

Pro klienty to je nezapomenutelný zážitek. Poprvé v životě mají možnost vidět dravce zcela zblízka, dotýkat se ho. Nevidomí svými prsty zjišťují velikost a druh peří, nebezpečnost pařátů a spoustu jiných detailů, které nemohou vidět ani zdraví lidé na obloze. Kontakt je velice intenzivní a emoční, a to jak pro klienty, tak i pro nás. Navštěvujeme také domovy seniorů, sanatoria a léčebny.

Tento program falconyterapie postupně upravujeme a vylepšujeme tak, aby mohl být bez starostí používán i pro lůžkovou část se speciálním přístupem ke klientům. Týká se to především kurzů v sociální oblasti.

Na závěr musím říct, že mne velice těší zájem o tuto terapii. Má velmi kladné recenze, a hlavně rozdává radost a potěšení. Mnohdy říkám klientům: „Pokud nemůžete za přírodou vy, musí příroda za vámi.“

» Pár otázek závěrem

Co vás přivedlo k sokolnictví?

K sokolnictví nás přivedla láska k přírodě a ke všemu živému, a myslivosti se věnujeme mnoho let. Sokolnictví je také kulturním dědictvím ČR zapsané v UNESCO.

Proč jste se rozhodli pro falconyterapii?

Po několika setkáních s hendikepovanými jsme se ujistili, že tato prezentace dravců a sov u nás i v zahraničí chybí. Jsme jediná organizace, která tuto službu nabízí

Pokud nemůžete za přírodou vy, musí příroda za vámi.

a jsme jejími autory, proto přináší královéhradeckému kraji jisté know-how. Tito lidé nemají možnost jiného setkání s dravci a sovami. Nemohou zblízka porovnat velikost a druh peří. Současně je to motivuje k fyzické a psychické aktivitě.

Jaká je první reakce, když se klienti setkají s dravcem či sovou?

První reakce klientů je vždy překvapující a mnohdy po kontaktu projeví citovou slabost.

Jak náročné je s dravci pracovat?

Pracovat s nimi je velice náročné. Nejenže musíte mít k manipulaci s dravcem či sovou určitá oprávnění, ale výcvik a chov je náročný jak časově, tak i finančně. Někteří dravci jsou přísně chráněnými a podléhají přísným normám.

Museli jste absolvovat nějaké kurzy/školení, abyste mohli se svými svěřenci navštěvovat klienty sociálních služeb, nebo tu odbornou práci zastanou zaměstnanci daného zařízení?

V žádném případě nelze, aby s našimi zvířaty pracovali zaměstnanci zařízení. Zaměstnanci nebo ošetřovatelé však musejí znát zdravotní stav klienta a musí nás o něm informovat (např. o špatné srážlivosti krve nebo nehybnosti určité části těla). Současně jsou ošetřovatelé přítomni při veškerých aktivitách s klienty/pacienty. Musela jsem absolvovat kurz práce s hendikepovanými a pedagogický kurz volnočasové aktivity.

Co vám péče i terapie s klienty přináší?

Tato práce dodává energii jak klientům, svým způsobem je nabíjí, přináší jim psychickou úlevu, tak i nám přináší motivaci pokračovat v tom, co děláme. Snažíme se program neustále zdokonalovat a propagovat. Falconyterapie je pro nás citovou záležitostí. Jsme rádi, že můžeme rozdávat radost i na místech, jako jsou sociální zařízení a jim podobná. Falconyterapie je takové naše dítě, o které musíme neustále pečovat, chránit ho a být na něj patřičně hrdí.

INZERCE

časopis FÓRUM sociální politiky

Výběr z obsahu 2. čísla 2023 (vyjde v polovině června)

Recenzované články

Citizens' Allowance Reform in Germany – an Opportunity for Women or a Threat to Public Finances
Karin Steyer

Redistribuční efekt zdravotního pojištění
Daniel Kolec – Alena Maaytová

Přenos výzkumu do praxe: tvorba a implementace metodiky měření kvality paliativní a hospicové péče v ČR
Lucie Žáčková – Martin Loučka

Penzijní a stavební spoření
Jaroslav Vostatek

Knihy, které nezastáří

Jan Keller připomíná knihu knihu sociologů Luca Boltanského a Laurenta Thévenota *De la justification, les économies de la grandeur*

Recenze

Bílková, Veronika a kol.: *Lidská práva starších lidí* (Praha: Wolters Kluwer, 2022)
Vladimír Barák

Bělíček, Jan a kol.: *Stát v rozkladu: reportáže z oblastí, na které se od sametové revoluce zapomnělo* (Brno: Host, 2021)
Jan Mertl

Po několika setkáních s hendikepovanými jsme se ujistili, že tato prezentace dravců a sov u nás i v zahraničí chybí.